

RAPPORTAGE

KOSTENDEKKINGSPLAN BIJ HET WATERTAKENPLAN OLBURGEN 2026-2030

OPDRACHTGEVER:
Gemeente Bronckhorst

PROJECTNUMMER:
41171253

DATUM:
11 november 2025

Bezoekadres
Kroezenhoek 8
7683 PM Den Ham

Postadres
Postbus 12
7683 ZG Den Ham

T +31 (0) 546 67 88 88
E info@roelofsgroep.nl

Tevens vestigingen in
Ablasterdam
Arnhem
Groningen
Heerenveen
Heerhugowaard
Sneek
Stadskanaal
Steenwijk
Veenendaal
Weesp

PROJECTGEGEVENS:

Naam: Kostendekkingsplan bij het Watertakenplan Olburgen 2026-2030
Nummer: 41171253
Documentnr: R01-D04-41171253
Status: Definitief
Datum: 11 november 2025
Auteur: Rob van der Velde en Peter Wonink

OPDRACHTGEVER:

Gemeente Bronckhorst
Postbus 200
7255 ZJ Hengelo (Gld).

AUTORISATIE

Naam: P. Wonink
Handtekening:

Datum: 11-11-2025

INHOUDSOPGAVE

Inleiding 3

1.	Wettelijk kader voor de rioolheffing	4
2.	Kosten voor beheer en onderhoud.	5
3.	Programmering van rioolvernieuwing	6
4.	Lastenverdeling over generaties en tariefs-egalisatie.	8
5.	Berekening van de benodigde rioolheffing	10

INLEIDING

AANLEIDING

Het huidige Watertakenplan Olburgen (WTPO) dat samen met de gemeenten Doesburg en Rheden is opgesteld, loopt van 2023 t/m 2027.

Vooruitlopend op de herziening van het WTPO in 2028 is dit nieuwe kostendekkingsplan gemaakt. Dit is in samenspraak met de beide gemeenten gedaan. Redenen: vanwege inflatie sterk gestegen kosten, gewijzigd beeld van de vervangingskosten naar aanleiding van de in de afgelopen jaren uitgevoerde inspecties en de personeelsswisselingen op het gebied van de riolering in de komende 2 jaren. Om deze redenen is er met de andere gemeenten overlegd of het huidige beleid voor een periode van 5 jaar kan worden voortgezet en er een nieuw Kostendekkingsplan kan worden opgesteld voor de periode 2026 t/m 2030. Zij zijn hier ook voorstander van mede gezien het feit dat het beleid niet wijzigt en zij ook met sterk gestegen kosten te maken hebben en Doesburg in aanloop naar een gemeentelijke fusie ook een nieuw financieel overzicht wil.

LEESWIJZER

Dit kostendekkingsplan gaat over de bekostiging van de gemeentelijke watertaken via de rioolheffing. Als eerste wordt kort ingegaan op het wettelijke kader voor de rioolheffing. Daarna kijken we naar de kosten voor het beheer en onderhoud. Vervolgens naar de kosten voor geprogrammeerde investeringsprojecten. Daarna staan we stil bij de vraag welke generatie opdraait voor kosten van investeringen en hoe je jaarlijkse schommelingen in de rioolheffing kunt voorkomen. Tot slot volgt de doorrekening tot de benodigde rioolheffing.

1. WETTELIJK KADER VOOR DE RIOOLHEFFING

De wettelijke basis voor de rioolheffing is opgenomen in artikel 228a van de Gemeentewet.

De rioolheffing is een bestemmingsheffing. De inkomsten uit de rioolheffing zijn alleen beschikbaar voor uitgaven gerelateerd aan de gemeentelijke zorgplichten. De inkomsten uit de rioolheffing mogen wel aangevuld worden met inkomsten uit de algemene middelen. Belangrijke aandachtspunten van de rioolheffing zijn:

- De opbrengsten zijn bestemd voor het doel waarvoor de heffing in het leven is geroepen:
 - het inzamelen en transporteren van afvalwater;
 - het verwerken van hemelwater;
 - het ingrijpen in de grondwaterstand, zowel bij te hoge als te lage grondwaterstand.
- De heffing mag niet hoger zijn dan de kosten die de gemeente voor dit doel maakt (maximaal 100% kostendekkend). Ook mag de gemeente de opbrengst niet aan andere zaken uitgeven.
- De vormgeving van de heffing moet een relatie hebben met de gemeentelijke watertaken. De gemeente treft de voorzieningen in het algemeen belang, maar zij moet de kosten wel op een aanvaardbare manier verdelen. Dit houdt in dat er een zekere relatie moet zijn tussen het kostenverhaal via de rioolheffing en het belang dat de belastingplichtige heeft bij de voorzieningen (profijtbeginsel).
- Specifiek voor de grondwater taak geldt: De grondwatertaak is een wettelijke verantwoordelijkheid van Nederlandse gemeenten, vastgelegd in artikel 2.16 van de Omgevingswet. Deze taak houdt in dat gemeenten in het openbare gemeentelijke gebied maatregelen moeten treffen om structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken, mits dit doelmatig is en niet tot de taak van een waterschap, provincie of het Rijk behoort.

Artikel 228a Gemeentewet:

1. Onder de naam rioolheffing kan een belasting worden geheven ter bestrijding van de kosten die voor de gemeente verbonden zijn aan:
 - a. de inzameling en het transport van huishoudelijk afvalwater en bedrijfsafvalwater, alsmede de zuivering van huishoudelijk afvalwater en
 - b. de inzameling van afvloeiend hemelwater en de verwerking van het ingezamelde hemelwater, alsmede het treffen van maatregelen teneinde structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken.
2. Ter zake van de kosten, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a en b, kunnen twee afzonderlijke belastingen worden geheven.
3. Onder de kosten, bedoeld in het eerste lid, wordt mede verstaan de omzetbelasting die als gevolg van de Wet op het BTW-compensatiefonds recht geeft op een bijdrage uit dat fonds.

2. KOSTEN VOOR BEHEER EN ONDERHOUD.

Het dagelijkse beheer en onderhoud van de riolering is van essentieel belang om het systeem goed te laten functioneren. Dit hoofdstuk is gericht op de kosten die daarmee gepaard gaan. Denk aan het ledigen van straatkolken, aan het reinigen en inspecteren van de riolering, aan reparaties, aan kosten voor energie en onderhoud voor de rioolgemalen en de pompunit, aan onderzoekskosten en aan de personeelskosten.

Activiteiten die worden uitgevoerd ten behoeve van gemeentelijke watertaken mogen worden toegerekend aan het rioleringsbeheer. Sommige activiteiten worden enkel uitgevoerd ten behoeve van de gemeentelijke watertaken en worden daaraan geheel toegerekend, bijvoorbeeld het inspecteren en reinigen van de riolering. Daarnaast zijn er gemengde activiteiten zoals straatvegen, waterpasseerbare verharding, verlaagde bermen, sloten en wadi's. Voor deze activiteiten geeft de begroting aan welk gedeelte van de kosten ten laste van de riolering wordt gebracht.

Bijgaande tabel geeft een overzicht van de kosten voor het beheer en onderhoud. Het is min of meer een samenvatting van de gemeentelijke begroting van 2026 voor het onderdeel riolering. De tabel bevat afgeronde bedragen, zie voor meer details de jaarlijkse begroting.

Naast de reeds genoemde kosten voor het dagelijkse beheer en onderhoud staan in de tabel enkele posten die worden toegerekend aan de riolering. Het gaat om overhead, perceptiekosten, toegerekende BTW, kapitaalslasten van oude investeringen en dotaties voor toekomstige investeringen.

Onderwerp	Kosten per jaar	Toelichting
Vrijverval riolering	€ 200.000	Reinigen, inspecteren, repareren, kolken-reinigen, straatvegen, etc.
Mechanische riolering	€ 560.000	Rioolgemalen, pompunits, IBA's, onderhoud, monitoring, storingen, etc.
Energie	€ 580.000	Energiekosten, grotendeels vaste kosten voor de vele aansluitingen. .
Diversen	€ 50.000	Contributies, samenwerking, WTP, Rasmariant, KDP, SSW, OAS, MRIJ, etc.
Personeelskosten	€ 630.000	Eigen medewerkers voor zover toegerekend aan de rioleringszorg.
Overhead 70%	€ 440.000	Gedeelte van de kosten van de gemeentelijke overhead.
Perceptiekosten	€ 180.000	Kosten voor het opleggen en innen van de rioolheffing.
Kwijtschelding	€ 0	Kwijtschelding komt in Bronckhorst niet ten laste van de riolering.
BTW	€ 590.000	Extracomptabel aan de rioolheffing toegerekende BTW lasten.
Kapitaalslasten	€ 890.000	Afschrijving en rente van investeringen uit het verleden.
Dotatie spaarvoorziening	€ 500.000	Spaarbedrag voor toekomstige vervangingsinvesteringen.
Totaal	€ 4.620.000	
Zie de jaarlijkse begroting voor de actuele bedragen en meer details		

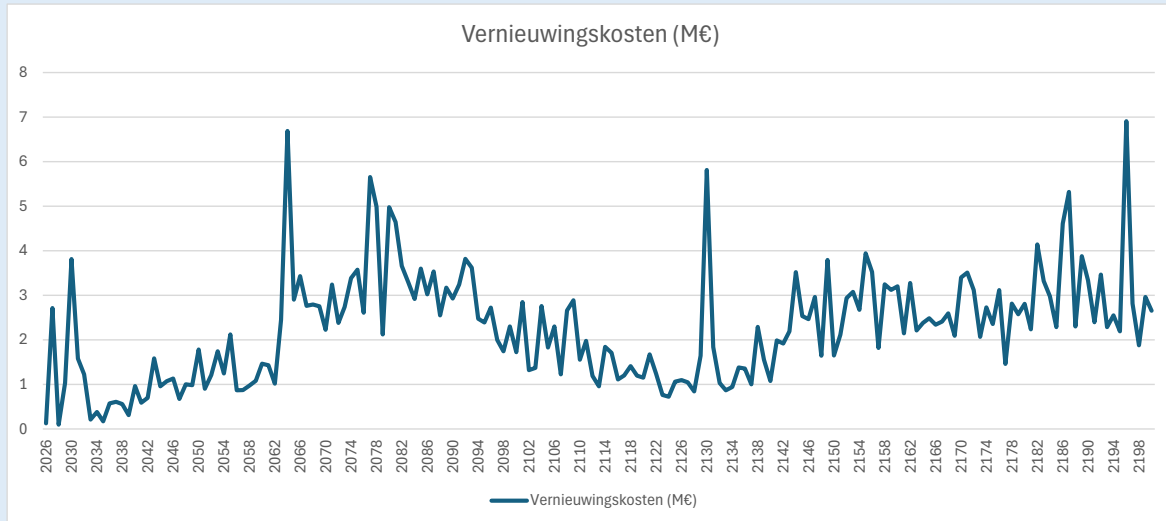
3. PROGRAMMERING VAN RIOOLVERNIUWING

De riolering is opgebouwd uit een groot aantal onderdelen. Deze verouderen en moeten periodiek worden gerenoveerd of vervangen. Dit is een doorgaand proces met de bedoeling om de riolering op lange termijn in stand te houden. De vernieuwingsprojecten bestaan uit de volgende categorieën:

- Verouderde riolen vernieuwen.
 - Verouderde riolen moeten op enig moment worden vernieuwd. Het begrip “vernieuwen” betekent “een nieuwe levensduur geven” en dat kan zowel door “renoveren” als door “vervangen” worden verkregen. In gemeente Bronckhorst wordt uitgegaan van risico-gestuurde vernieuwing op basis van het Rasmariant model. Zie bijgaand kader met een samenvatting van de uitkomsten van de degradatieanalyse en de investeringen die nodig zijn.
 - Er wordt gestuurd op het zo lang mogelijk gebruik maken van de riolering. Vernieuwen gebeurt pas als het echt nodig is. Af en toe heb je te scherp aan de wind gezeild en is er een onverwachte calamiteit die directe actie behoeft. Hiertoe is een budget van € 100.000 per jaar gereserveerd.
 - Bij ingrijpende ruimtelijke ontwikkelingen kiezen we soms voor rioolvernieuwing terwijl het riool nog enige tijd had meegekund. Hiertoe is vanaf het jaar 2031 een budget van € 200.000 per jaar gereserveerd.
- Verbeteringsmaatregelen aan de riolering.
 - Verbeteringsmaatregelen zijn gericht op het aanpassen van de riolering aan veranderde omstandigheden en nieuwe inzichten. Denk bijvoorbeeld aan extra voorzieningen om zware buien te kunnen verwerken. Deze staan in het SSW.
 - Afkoppelen van verhard oppervlak vanaf gemengde riolering valt onder verbetering. Het beleidsdoel is om 30% van de bestaande verharding bij gemengde rioolstelsels voor 2050 af te koppelen. Het betreft €400.000 per jaar om 1 hectare af te koppelen in de openbare ruimte en aanvullend €200.000 per jaar om woningen af te koppelen.
- Mechanische riolering vernieuwen.
 - Mechanische riolering omvat rioolgemalen, pompunits en IBA's. Het budget voor het vernieuwen van onderdelen hiervan is geraamd op basis van ervaringen uit het verleden en een expert inschatting van de huidige situatie. Het gaat om € 1.120.000 per jaar.

Vernieuwingskosten vrijvervalriolen – Rasmariant samenvatting.

Onderstaande grafiek toont de samengevatte uitkomsten van de degradatieanalyse van de vrijvervalriolen die voor de gemeente Bronckhorst in 2025 is uitgevoerd met het rekenmodel Rasmariant. De getallen die hier genoemd zijn gaan over het vervangen (vernieuwen door middel van vervangen en dus niet door renoveren) van riolen groter gelijk 200mm onder wegen (dus niet van erfgrans tot erfgrans). De prijs gaat uit van 50% klinkers en 50% asfalt. Alles wordt uitgerekend volgens vervangingskosten (geen renovatiekosten). De toeslag betreft 41% voor voorbereiding, etc. Er is gerekend met bemaling. De kosten zijn afgeleid uit de kostenkengetallen van de "Kennisbank Riolering" van Stichting RIONED.

Vanaf 2060 zijn aanmerkelijk hogere kosten zichtbaar in de grafiek, vanwege de verwachte degradatie die rond die tijd aanleiding geeft tot een noodzakelijke vernieuwingsgolf.

4. LASTENVERDELING OVER GENERATIES EN TARIEFS-EGALISATIE.

Het berekenen van de benodigde rioolheffing is in essentie het in balans brengen van de inkomsten en uitgaven. Tussen beide staat de keuze van afschrijven en/of sparen. Deze keuze heeft een dempend effect maar omvat ook een keuze welke generatie profijt heeft van een werk en welke ervoor betaalt. Daarnaast is een demper gewenst als tariefs-egalisatie, zodat de heffing niet van jaar tot jaar varieert afhankelijk van de projecten van dat jaar en van eventuele mee- of tegenvallers. In onderstaand kader meer informatie over verdeling van de lasten over huidige en toekomstige generaties.

Gemeente Bronckhorst ging in het Watertakenplan uit van een overgang van langjarig afschrijven richting het ideaalcomplex met de bedoeling om toekomstige generaties niet te confronteren met hoge kapitaalslasten van investeringen die lang voor hun tijd zijn gedaan. Deze overgang werd concreet gemaakt door jaarlijks geld te doteren aan een spaarvoorziening rioolvervanging. Later is gekozen voor lagere dotaties en dus wordt meer geleund op langjarig afschrijven.

De stand van de voorzieningen/reserve bedraagt bij de gemeente Bronckhorst per 1-1-2026 circa 0,5 miljoen euro. Dit is populair gezegd het geld in de portemonnee. Hiertegenover staan de nog openstaande kredieten (met bijbehorende kapitaallasten) van afgerond 11 miljoen euro die extra gevoelig zijn voor renteschommelingen.

Verdeling van de lasten over huidige en toekomstige generaties:

Ten eerste is het mogelijk investeringen langjarig af te schrijven:

- a) Investerings in de riolering voor verbeteringsmaatregelen en rioolvervanging moeten volgens de regels van de BBV worden geactiveerd en langjarig afgeschreven. Afschrijven is op methodische wijze, afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur, ten laste van de exploitatie brengen van kapitaalgoederen.
- b) Dit is vergelijkbaar met het aangaan van een lening bij een bank of de eigen organisatie. Het leidt tot spreiding van de lasten over de toekomstige jaren.
- c) De afschrijving per jaar kan gaan met de annuïteitenmethode of met lineaire afschrijving.
- d) Een kenmerk van lenen is dat rente wordt betaald. Bij 5% rente en lineaire afschrijving over 40 jaar wordt bijvoorbeeld in totaal ongeveer evenveel betaald aan rente als aan afschrijving.
- e) Afschrijven heeft als voordeel dat het geld niet vooraf in een spaarvoorziening beschikbaar hoeft te zijn.
- f) De kerngedachte van activeren is dat de lasten worden gedragen door de generatie die profijt heeft van de gerealiseerde werken. Elk rioolwerk wordt daarbij gezien als een investering met economisch nut omdat het bijdraagt aan het genereren van middelen met de rioolheffing.
- g) Bij het bepalen van de afschrijvingstermijn kijk je naar de verwachte economische levensduur ofwel de toekomstige gebruiksduur. De afschrijvingstermijn is dikwijls korter dan de verwachte technische levensduur. Soms veroudert een riool sneller of wordt een riool voortijdig vervangen vanwege hydraulische capaciteit of meeliften met aanpak van de openbare ruimte of wil je er vanaf door veranderde inzichten.
- h) Meerjarig afschrijven voor een werk legt een soort hypotheek op de volgende generatie. Het is een maatschappelijke afweging of je het systeem met schulden wilt overdragen aan de volgende generatie.
- i) Afschrijven veronderstelt dat de maatschappij over tientallen jaren nog in staat is de lasten op te brengen.

Ten tweede is het mogelijk te sparen.

- a) Sparen kan door vorming van een voorziening, dat is een beschermde spaarpot ten behoeve van een specifiek omschreven doel. Een kanttekening bij de keuze voor een voorziening is dat je vooraf moet aangeven waarvoor de voorziening bedoeld is. De geraamde uitgaven in een GRP of Watertakenplan lijken een voldoende goede basis voor het opbouwen van een voorziening.
- b) Aan het saldo in de voorziening mag rente worden toegekend, mits bij de berekening van benodigde middelen is gerekend met de contante waarde methode, dus met rente en inflatie gedurende de periode dat voor een werk wordt gespaard.
- c) De kerngedachte van sparen is dat je zorgt eerst het geld te hebben en het dan pas uit te geven.
- d) Sparen heeft als nadeel dat nu al betaald moet worden voor een vervangingspiek die pas later gaat optreden en die bovendien onzeker is omdat riolen soms langer meegaan dan je had gedacht.
- e) Je laat de huidige generatie betalen voor het profijt van de volgende generatie.

Ten derde is het mogelijk te werken met het ideaalcomplex of versneld afboeken.

- a) Bij het ideaalcomplex wordt gestreefd naar balans tussen de inkomsten en de uitgaven in elk jaar, waarbij investeringen direct worden afgeboekt.
- b) Begrotingstechnisch is een voorziening vereist als tussenstap van de investering naar de exploitatie. Deze voorziening wordt tevens gebruikt om schommelingen tussen de jaren uit te dempen.
- c) Het streven is om enerzijds geen kapitaalslasten te krijgen en anderzijds niet teveel te sparen.
- d) Deze vorm is goed bruikbaar voor activiteiten met een repeterend karakter, zoals veelal het geval is bij het vervangen of renoveren van riolen, gemalen en dergelijke. Het verschilt per gemeente hoe vlak of grillig de investeringslijn in de tijd verloopt.
- e) De kerngedachte bij het ideaalcomplex is dat elke generatie het systeem netjes in stand houdt door op te draaien voor het vervangen van versleten onderdelen. Je bekijkt daarbij het gehele rioelstelsel als een samenhangend systeem en niet elk riool als een afzonderlijk werk.
- f) Versneld afboeken geeft dezelfde kenmerken als het ideaalcomplex, maar is flexibeler, met name als de investeringen wisselen in de loop der jaren.

5. BEREKENING VAN DE BENODIGDE RIOOLHEFFING

Deze paragraaf geeft de doorrekening naar de benodigde rioolheffing om voldoende geld te hebben voor het beheer en de geplande projecten. De gegevens en de keuzes van de voorgaande delen uit het plan komen hier bij elkaar en leiden tot de benodigde rioolheffing. In onderstaand kader staan de uitgangspunten bij de berekening van de benodigde rioolheffing beknopt weergegeven.

Uitgangspunten bij de berekening van de benodigde rioolheffing.

Het berekenen van de benodigde rioolheffing komt neer op het vinden van balans tussen inkomsten en uitgaven, waarbij een dempende rol wordt gespeeld door de methode van vermogensbeheer. De berekening geschiedt met behulp van een speciaal daartoe opgesteld financieel rekenmodel. Onderstaande uitgangspunten zijn gehanteerd:

- Rioolheffing 100% kostendekkend.
- Boekwaarde oude investeringen per 1-1-2026 €11.000.000.
- Stand van voorziening(en) en/of reserve totaal per 1-1-2026 €500.000.
- Kosten voor beheer en onderhoud, inclusief overhead, BTW en kapitaalslasten conform §2.
- Uitgaven voor vernieuwingsprojecten conform §3.
- Vernieuwingsinvesteringen worden zoveel mogelijk direct afgeboekt vanuit de spaarvoorziening. Als deze leeg is, wordt gekozen voor langjarig afschrijven: 40 jaar voor riolen en 15 jaar voor EM.
- De inflatie wordt gesteld op 2% omdat de Europese Centrale Bank streeft naar deze waarde, waarbij wordt aangetekend dat de hoogte van de rioolheffing hier ieder jaar op dient te worden aangepast, uitgaande van de werkelijk opgetreden inflatie.
- Er wordt gerekend op een rente van 2% over de gehele planperiode. In de praktijk kan de rente variëren in de loop der jaren. De rioolheffing moet mede daarom jaarlijks worden berekend op basis van actuele cijfers.
- Overschotten en tekorten op de exploitatie worden jaarlijks verrekend met de reserve / voorziening.
- Rioolheffing met een aanslag op 16.870 eenheden.

Met behulp van een spreadsheetmodel kan de hoogte van de rioolheffing nu worden berekend. De rioolheffing is berekend voor de planperiode 2026-2030, waarbij voor 2026 is uitgegaan van de vastgestelde hoogte van € 274. De resultaten van de berekening staan in onderstaande tabel.

	2026	2027	2028	2029	2030	later
Benodigde rioolheffing*	€ 274	€ 284	€ 294	€ 304	€ 314	+ € 10

*: De berekende rioolheffing is uitgaande van prijspeil 2025 met een verwachte inflatie van 2% en rente van 2%. Jaarlijks dient de rioolheffing opnieuw te worden berekend, rekening houdend met de werkelijke inflatie en rente en met alle mee- en tegenvallers.

Uitgaande van de gehanteerde uitgangspunten blijkt uit de berekening dat de bestaande rioolheffing niet toereikend is. Dit wordt veroorzaakt doordat steeds nieuwe projecten nodig zijn om de riolering in stand te houden en doordat langjarig wordt afgeschreven. De kapitaalslasten (afschrijving en rentelasten ten gevolge van investeringen uit het verleden) nemen hierdoor steeds verder toe. Om dit te bekostigen moet de rioolheffing elk jaar €10 extra stijgen bovenop de prijsindex.

De keuze voor langjarig afschrijven brengt met zich mee dat de rioolheffing gevoelig is voor wijzigingen van de rente. Er is nu uitgegaan van 2%. Bij een hogere rente nemen de kapitaalslasten van de oude en

van de nieuwe investeringen toe. Dit is een risico voor de toekomst. Hoe langer de afschrijvingstermijnen, hoe meer de lasten en risico's naar toekomstige generaties worden verlegd.

Elk jaar moet worden bekeken hoe de ontwikkelingen zijn geweest met meevallers, tegenvallers, rente en inflatie. De gemeenteraad kan dit aan het eind van elk jaar meenemen bij het vaststellen van de nieuwe verordening rioolheffing.